

RINKITOIMINNAN ABC

Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta ratifioitiin Suomessa vuonna 2013 ja sen toimeenpanosta vastaa Museovirasto. Sopimuksen keskeisiä toimijoita ovat elävän perinnön ringit. Kansallisessa toimeenpanosuunnitelmassa (2020) rinkien hahmotellaan olevan omaehtoisia koordinoivia elimiä, jotka toimivat eri alojen perinteen harjoittamisesta, siirtämisestä, koulutuksesta, tutkimuksesta, dokumentoinnista ja tallentamisesta vastaavien toimijoiden kohtauspaikkana. Rinkien keskeisiä tehtäviä voivat olla esimerkiksi tietoisuuden nostaminen elävän perinnön turvaamisesta, sopimuksen toimeenpanoa koskevan tiedon välittäminen ja elävän perinnön luettelointiin innostaminen oman alan toimijoiden parissa.

Tähän mennessä Unescon määrittelemien aineettoman kulttuuriperinnön aloista neljälle on perustettu oma ringi: käsitoille (2015), luonnolle (2016), kansanmusiikille ja -tanssille (2016) sekä suulliselle perinteelle (2018). Rinkien toiminnassa on mukana toimijoita 68 eri organisaatiosta.

Näiden alojen lisäksi rinkimalli on herättänyt kiinnostusta myös muiden toimijaryhmien keskuudessa. Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloihin hakemisen myötä on perustettu saunarinki sekä limisaumaveneperinnerinki.

Tässä suunnitelmassa annetaan esimerkkejä rinkien jo toteuttamasta toiminnasta ja hahmotellaan erilaisia mahdollisuuksia rinkien toiminnalle. Unescon yleissopimus korostaa yhteisöjen merkitystä aineettoman kulttuuriperinnön vaalimisessa ja siirtämisessä. Siksi myös rinkimallin tavoitteena on osallistaa elävän perinnön parhaita asiantuntijoita eli perinteiden harjoittajia laaja-alaisesti ja suunnata toimintaa heidän mielestään tärkeimpiin asioihin.

- Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta hyväksyttiin vuonna 2003.
- Suomessa sopimus ratifioitiin vuonna 2013.
- Sopimuksen tarkoitus on edistää aineettoman kulttuuriperinnön edistämistä ja vaalimista.
- Unesco edellyttää sopimuksen ratifioineilta mailta aineettoman kulttuuriperinnön luettelointia. Suomessa tämä toteutetaan Elävän perinnön wikiluettelon ja kansallisen luettelon avulla.
- Lisätietoa sopimuksesta ja sen toimeenpanosta löytyy osoitteesta aineetonkulttuuriperinto.fi sekä [www.fb.com/Elavaperinto](https://www.facebook.com/Elavaperinto)

Esimerkkejä rinkien toiminnasta

Vuosien varrella elävän perinnön ringit ovat järjestäneet monipuolista toimintaa sekä tuottaneet erilaisia julkaisuja ja työkaluja. Hyväksi havaitut toimintamallit tarjoavat inspiraatiota tulevan

toiminnan suunnitteluun. Seuraavassa esitellään joitain rinkiä toteuttamia toimintamuotoja.

Tapahtumat

- [Elävän perinnön klinikat](#)
Klinikat on kansanmusiikin ja -tanssin ringin kehittämä konsepti, jonka avulla etsitään konkreettisia keinoja elävien perinteiden suojeluun. Klinikalla pohditaan alan toimijoiden kanssa pienryhmissä mitä perinteen tulevaisuus näyttää, mitä uhkia siihen liittyy ja miten tulevaisuus saataisiin näyttämään valoisammalta.
- [Jatka tarinaa](#)
Suullisen ringin tapahtumassa tarinoitiin eri puolilla Kansallismuseota lukuisissa tarinapajoissa, joissa kerrottiin niin rakkaudesta, perheestä, esineistä, taidoista kuin noloista tilanteista – koko ihmiselämän kirjosta.
- [Nostetta käsityöhön! -työpaja](#)
Käsityöringin työpajassa pohdittiin yksin ja yhdessä alan haasteita ja etsittiin niihin ratkaisuja. Työpajassa keskusteltiin esimerkiksi koulutuksesta, kulttuuriperinnöstä ja kestävä kehityksen näkymistä käsityön alan näkökulmasta.
- [Arvokas luonto -seminaari](#)
Luontoringin seminaarissa kuultiin useita luontoon ja ympäristöön liittyviä puheenvuoroja, joissa tuotiin erilaisia näkökulmia perinteen vaalimiseen ja uudistamiseen. Seminaaripäivän aikana pidettiin myös työpajoja, joissa keskustelua jatkettiin.

Julkaisut

- [Itsetekemisen perinne – Käsityöt elävänä kulttuuriperintönä -verkkojulkaisu](#)
Verkkojulkaisussa on kymmenen asiantuntija-artikkelia, jotka lähestyvät käsityöperinnettä ja itsetekemisen kulttuuria eri näkökulmista. Perinteisempien teemojen, kuten kansallispukujen historian ja nykyisyyden, lisäksi se kuvaa tämän päivän käsityökulttuuria, joka yhdistää luovasti perinnettä, designia ja taidetta.
- [Elossa – Luonto ja elävä kulttuuriperintö -verkkojulkaisu](#)
Verkkojulkaisun yhdeksän asiantuntija-artikkelia kuvaavat suomalaisen luontosuhteen eri puolia. Julkaisussa avataan muun muassa suomalaista mökkikulttuuria, hortoilua sekä saamelaisten luontosuhdetta ja luontoon liittyvää tietoa.

Työkalut

- [Käsityön äärellä -keskustelukortit](#)
Keskustelukortit on tarkoitettu erityisesti käsityöstä kiinnostuneille ryhmille virittämään keskustelua käsityön merkityksestä. Korttien tarkoitus on innostaa ja rohkaista käsityöstä kiinnostuneita sanoittamaan ja jakamaan kokemuksiaan, elämyksiään ja näkemyksiään käsityön ja käsityökulttuurin merkityksestä.
- [Työkalupakki tarinapajan järjestäjälle](#)
Työkalupakki tarjoaa kattavat ohjeet, joiden avulla pajan voi omatoimisesti pystyttää minne vain. Ohjeistusta pajan järjestämiseen annetaan [Jatka tarinaa: ohjeistusta tarinapajaan -videossa](#).

Rinkitoiminnan peruseriaatteen

Jokaisen ringin toiminta muotoutuu omannäköiseksi ringin kokoonpanon ja kyseessä olevan alan käytännöistä riippuen. On kuitenkin joitain peruseriaatteita, joita elävän perinnön rinkien toiminnassa toivotaan noudatettavan.

- Rinkiä perustettaessa tulisi huomioida jäsenten moninaisuus, jotta mukaan pääsevät mahdollisimman monenlaiset toimijat. Rinkiin voi kutsua esimerkiksi perinteen vaalimiseen eri tavoin liittyviä tahoja, yhdistyksiä, koulutusorganisaatioita, museoiden ja arkistojen edustajia. Huomioi myös kielellinen moninaisuus sekä eri ikäryhmät ja kulttuurit.
- Sopimus kannustaa kulttuuriseen moninaisuuteen ja yhteisöjenväliseen dialogiin. Siksi myös rinkien toiminnan on tuettava ihmisoikeuksien toteutumista, kestävästä kehitystä ja yhteisöjen välistä kunnioitusta.

Ringin päämäärät ja tavoitteet

Ensimmäinen vaihe varsinaisessa rinkitoiminnassa on kartoittaa mukaan lähteneiden toimijoiden tarpeet ja odotukset ringille. Aihetta kannattaa tarkastella paitsi toimijoiden omista näkökulmista, myös laajempaan elävää perintöä koskevana kysymyksenä.

Ringin todennäköisenä päämääränä on elävän perinnön vaaliminen. Ringin toimijoiden kesken voidaan keskustella siitä, millaisia tavoitteita pitää asettaa päämäärään pääsemiseksi. Tavoitteiden määrittelyyn apuna kannattaa kartoittaa laajasti ringin jäsenten näkemyksiä. Avuksi voivat olla esimerkiksi seuraavat kysymykset:

- Mitkä ovat suurimmat vahvuudet elävän perinnön jatkuvuudelle?
- Mitkä ovat suurimmat uhat elävän perinnön jatkuvuudelle?
- Millaista muutosta perinteen harjoittamisessa on tapahtunut tai on odotettavissa tulevaisuudessa?
- Millaisin toimin ringi voisi edesauttaa perinteen säilymistä?

Yhteisen pohdinnan ja päämäärän pohjalta voidaan muotoilla toiminnan tavoitteet eli se, mitä halutaan saada aikaan. Mahdollisia tavoitteita ringille voivat olla esimerkiksi näkyvyyden tai yleisen arvostuksen lisääminen, kansainvälisten yhteyksien luominen, taidon opettaminen eteenpäin, hyvinvoinnin lisääminen tai tiedon tuottaminen aiheesta. Tavoitteen asettamisessa kannattaa muistaa hyvän tavoitteen ominaisuudet:

- Tarkkuus. Tavoite on yksitulkintainen ja selkeä.
- Mitattavuus. Tavoitteen saamiseksi on olemassa selkeä mittari, esimerkiksi julkaisun tilausmäärä tai tapahtuman kävijämäärä.
- Hyväksyttävyyden. Tavoite on kaikkien ringin jäsenten mielestä kannatettava ja oikea.
- Saavutettavuus. Hyvä tavoite on realistinen ja mahdollista saavuttaa.
- Aikaidonnaisuus. Tavoitteen toteutumiselle on selkeä aikataulu.

Ringin toimintamuodot

Selkeiden tavoitteiden määrittelyn jälkeen konkreettisen toiminnan ideoiminenkin on

todennäköisesti selkeämpää. Kaikella toiminnalla olisi hyvä pyrkiä tietoisesti kohti jotain ringin määrittelemää tavoitetta. Seuraavassa esitellään joitain mahdollisia keinoja erilaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tavoite: Yleisen tunnettuuden parantaminen

- Verkkotapahtumat ja -työpajat. Kokoa yhteen alan toimijoiden ja harrastajien porukka keskustelemaan yhteisistä teemoista.
- Laajan kirjastoverkoston ja paikallismuseoiden hyödyntäminen. Voisiko rinki esimerkiksi suunnitella kiertävän näyttelyn tai teemapäivän tapahtumaan? Näyttelyn koontiin voi osallistaa paikkakuntalaisia esimerkiksi pyytämällä lainaan tiettyyn aiheeseen liittyviä valokuvia.
- Kampanja, jossa jokainen jäsen opettaa päivän aikana etukäteen sovitun yksinkertaisen taidon ainakin yhdelle ihmiselle - ja tämä puolestaan sen edelleen eteenpäin. Koontia voi tehdä esimerkiksi somessa yhteisen aihetunnisteen alla.
- Valtakunnallisen tiedottamisen tehostaminen esimerkiksi yhteisen tiedotepohjan avulla. Ringin jäsenten mediakontaktien koonti tiedotteita varten.
- Valtakunnallinen palkinto esimerkiksi alan ansiokkaalle harjoittajalle tai uudelle tulokkaalle.

Tavoite: Alan toimijoiden sisäinen verkostoituminen

- Yhteisten tiedonjakokanavien luominen. Tiedonvälitystarpeista riippuen tämä voi tarkoittaa sosiaalisen median ryhmää, sähköpostilistaa tai muuta alustaa.
- Säännöllisen vuorovaikutuksen ja sitoutumisen edistäminen esimerkiksi opintopiirillä tai opintomatkoilla.
- Yhteiset vierailut toisten ringin toimijoiden toimipisteissä tai kotipaikoissa.

Tavoite: Elävä perinnön opetuksen vahvistaminen

- Kummiluokka, jonka kanssa voi tehdä yhteistyötä joko pitkäkestoisesti tai valita kohderyhmäksi esimerkiksi ala-asteen kuudennen luokan. Oppilaat voivat edelleen opettaa muita oppilaita esimerkiksi tekemällä aamunavauksen aiheesta tai tekemällä pienen keruun esimerkiksi kokoamalla elävää perintöä yhden päivän ajan elämässään.
- Yhteisen opetusmateriaalin valmistaminen kouluun tai oppilaitokseen. Tämä voi olla vaikka pienen tietovisan tekeminen esimerkiksi [Kahoot-sivustolla](#), esseeaiheiden keksimistä, video perinteen harjoittamisesta tai kirjoituskilpailu.
- Yhteistyö toisen asteen ja korkeakoulujen kanssa. Alasta riippuen elävään perintöön liittyvää koulutusta järjestetään kaiken tasoissa oppilaitoksissa. Ehkä ringin edustaja voisi käydä esiintymässä opiskelijoiden luentokurssilla tai mahdollisia opinnäytetöiden aiheita voitaisiin alkaa tarjota oppilaitoksiin keskitetysti?

Tavoite: Uuden tiedon tuottaminen

- Elävän perinnön wikiluettelointiin innostaminen ja uusien esimerkkien kerääminen

omalta aihealueelta

- Julkaisut yhteistyössä alan tutkimusta harjoittavien tahojen ja kenttätoimijoiden kesken.

Tavoite: Hyvinvoinnin lisääminen elävän perinnön avulla

- Yhteistyö muiden järjestöjen kanssa. Monet yhdistykset kaipaavat ryhmäiltoihinsa ohjelmaa ja vierailuja. Esimerkiksi Sosped-säätiön [kulttuuripajamallissa](#) haastavassa elämäntilanteessa olevat nuoret vetävät toisilleen vertaisryhmiä omalla osaamisalallaan joogasta räppiin. Voisiko mallia soveltaa tai pohtia yhteistyötä kulttuuripajojen kanssa?
- Muisteluillat senioreiden kanssa. Kohtaamiset voivat hyvinvoinnin lisäämisen lisäksi olla arvokkaita myös elävän perinnön taltiointin kannalta

Lopuksi

Rinkitoiminnan haaste on toimijoiden monipuolisuudessa. Esimerkiksi ammattilaisilla ja elävän perinnön harrastajilla voi olla haastavaa löytää sopivaa aikaa yhteiselle toiminnalle. Siksi tasavertaisiin osallistumismahdollisuuksiin kannattaa myös kiinnittää aktiivisesti huomiota. Mikäli toimijoiden tavoitteet tai välimatkat ovat liian pitkiä, kannattaa myös huomioida mahdollisuus pienempien rinkien muodostamiseen esimerkiksi alueittain.

Otamme myös mielellämme ideoita vastaan mallin yleiseksi kehittämiseksi tai muiden toimijoiden kanssa jaettavaksi.

TERVETULOA MUKAAN TALKOISIIN!

OTA YHTEYTTÄ!

Leena Marsio
Erikoisasantuntija
Museovirasto

leena.marsio@museovirasto.fi

+358 29533 6017

www.aineetonkulttuuriperinto.fi

<http://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi>

[Opi.aineetonkulttuuriperintö](#)

<https://www.facebook.com/elavaperinto/>

Youtube